

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту

Зав.каф. Д.А.ЩЕ професор Соколовська Т.В.
(підпис)

« 04 » листопада 2022 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО РОБОТИ З МОЛОДДЮ
(НА ПРИКЛАДІ СКВИРСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ,
КИЇВСЬКОЇ ОБЛ.)

Виконала: Богданова Ж.М.

підпис

Керівник: д.е.н., професор Соколовська Т.В.

підпис

Рецензент: д.е.н., професор Гринчук Ю.С.

підпис

Я, Богданова Жанна Миколаївна, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2022

АНОТАЦІЯ
БОГДАНОВА ЖАННА МИКОЛАЇВНА. УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО РОБОТИ З МОЛОДДЮ
(НА ПРИКЛАДІ СКВИРСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ, КИЇВСЬКОЇ ОБЛ.)

Досліджено теоретико-методологічні засади формування і розвитку молодіжної політики, її місце і роль в системі публічної політики; соціально-економічні аспекти молодіжної політики громад. Вивчено нормативно-правову базу молодіжної політики в Україні її перспективи та європейські моделі. Проаналізовано стан молодіжної політики в Сквирській територіальній громаді; проведено діагностику форм і методів управління досліджуваних органів місцевого самоврядування у сфері молодіжної політики.

Використано методичні підходи, методи аналізу та синтезу – для деталізації об'єкта дослідження; узагальнення – для розкриття теоретико-методологічних засад реалізації механізмів молодіжної політики в умовах глобалізації; порівняльний та систематизації – для вивчення нормативно-правового забезпечення реалізації молодіжної політики; системний – для розкриття концептуальних основ молодіжної політики; логічний, діалектичний, узагальнення; статистичного аналізу – при дослідженні особливостей реалізації механізмів молодіжної політики в громадах; графічний – для наочного зображення тенденцій розвитку механізмів молодіжної політики.

Виявлено, що молодіжна політика являє собою комплексний напрям розвитку теоретико-методологічних, науково-практичних, ідеологічних засад реалізації державних програм, спрямованих на інтеграцію молоді у процес державотворення, залучаючи їх інтелектуальний і творчий потенціал у процесі даної діяльності. Її складовими є: громадянське представництво молоді на рівні місцевих громад; інтеграція молоді у процес формування політики розвитку громади; залучення її до процесу реалізації проектів щодо розвитку громади; розвиток у молоді компетентностей, необхідних для формування та реалізації політики розвитку громади (спеціальні учбові курси, тренінги з основ місцевого управління, тощо).

Зроблено висновок, що Молодіжна політика в Сквирській територіальній громаді орієнтована на формування комфортного середовища для життя та розвитку молоді носить поліфункціональний характер і базується на активізації всіх зацікавлених членів громади – дітей, підлітків, молоді, спеціалістів молодіжної роботи (як представників державних структур, так і громадських організацій) – до позитивних змін у життєдіяльності громади. За формами та методами розвитку молодіжної політики, Сквирська громада проводить групову молодіжну політику (відповідно до кількості учасників, домінуючих засобів впливу, провідного напрямку та типу діяльності).

Важливими інструментами реалізації механізму формування і розвитку державної молодіжної політики є: нормативно-правова база, молодіжні органи управління, фінансування молодіжних програм, цільові молодіжні програми, соціальні служби для молоді, створення робочих місць, молодіжні структури та центри, стипендії, гранти та премії, молодіжні пільги, житлова молодіжна політика, молодіжна освітня політика, молодіжні громадські організації.

Формування і розвитку державної молодіжної політики потребує запровадження обґрунтованого (доказового) підходу до організації роботи з молоддю на рівні територіальних громад. Молодіжну політику в Україні слід направити на розвиток комплексу заходів з формування конкурентоздатного молодого громадянина.

Одержані результати можуть бути використані в діяльності органів місцевого самоврядування щодо удосконалення роботи у сфері молодіжної політики.

Кваліфікаційна робота магістра містить 87 сторінок, 3 таблиці, 3 рисунки, список використаних джерел із 60 найменувань, 1 додаток.

Ключові слова: молодіжна політика, громадянське суспільство, нормативно-правова база, молодіжні програми, молодіжні громадські організації, громада.

ANNOTATION

Bohdanova Zhanna. Improving the of local government bodies' work with youth (on the example of Skvyra territorial community, Kyiv region).

It has been investigated theoretical and methodological principles of formation and development of youth policy, its place and role in the system of public policy; socio-economic aspects of community youth policy. The normative and legal basis of youth policy in Ukraine, its prospects and the European model have been studied. The state of youth policy in the Skvir territorial community was analyzed; diagnostics of the forms and methods of management of the studied local self-government bodies in the field of youth policy were carried out.

It has been used methodical approaches, methods of analysis and synthesis - to detail the research object; generalization - to reveal the theoretical and methodological foundations of the implementation of youth policy mechanisms in the conditions of globalization; comparative and systematization - for the study of regulatory and legal support for the implementation of youth policy; systemic – to reveal the conceptual foundations of youth policy; logical, dialectical, generalization; statistical analysis - when studying the specifics of the implementation of youth policy mechanisms in communities; graphic - for a visual representation of trends in the development of youth policy mechanisms.

It was revealed that youth policy is a complex direction of development of theoretical-methodological, scientific-practical, ideological foundations of the implementation of state programs aimed at integrating youth into the process of state-building, involving their intellectual and creative potential in the process of this activity. Its components are: civil representation of youth at the level of local communities; integration of youth in the process of forming community development policy; involving her in the process of implementation of community development projects; development of young people's competences necessary for the formation and implementation of the community development policy (special training courses, trainings on the basics of local governance, etc.

It has been concluded that the Youth Policy in the Skvyra Territorial Community is focused on the formation of a comfortable environment for the life and development of young people, has a multifunctional character and is based on the activation of all interested members of the community - children, adolescents, young people, specialists in youth work (both representatives of state structures and public organizations) - to positive changes in the life of the community. According to the forms and methods of youth policy development, Skvyra community conducts group youth policy (according to the number of participants, dominant means of influence, leading direction and type of activity).

Important tools for implementing the mechanism of formation and development of the state youth policy are: regulatory framework, youth management bodies, financing of youth programs, targeted youth programs, social services for youth, job creation, youth structures and centers, scholarships, grants and awards, youth benefits, housing youth policy, youth education policy, youth public organizations.

The formation and development of state youth policy requires the introduction of a substantiated (evidential) approach to the organization of work with youth at the level of territorial communities. Youth policy in Ukraine should be directed to the development of a complex of measures for the formation of a competitive young citizen.

The results can be used in the activities of local self-government bodies to improve work in the field of youth policy.

The master's qualification work contains 87 pages, 3 table, 3 figures, the list of the used sources from 60 names, 1 appendices.

Key words: youth policy, civil society, legal framework, youth programs, youth public organizations, community.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ	8
1.1. Місце і роль молодіжної політики в системі публічної політики	8
1.2. Нормативно-правова база молодіжної політики в Україні	16
1.3. Соціально-економічні аспекти розвитку молодіжної політики громад.	23
Висновки до розділу 1	29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИ В СКВИРСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ	31
2.1. Сучасний стан і тенденції розвитку Сквирської ТГ	31
2.2. Аналіз стану молодіжної політики в досліджуваній громаді	43
2.3. Діагностика форм та методів діяльності місцевого самоврядування громади у сфері молодіжної політики	51
Висновки до розділу 2	60
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО РОБОТИ З МОЛОДДЮ	62
3.1. Європейські моделі молодіжної політики та перспективи для України	62
3.2. Участь молоді у розвитку громад	66
3.3. Формування молодіжних центрів розвитку молоді у громадах	68
Висновки до розділу 3	74
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	79
ДОДАТКИ	86

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Буник М. Публічна політика. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та ін. новотвори). За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий світ 2015. С. 323–324.
2. Пірен М. І. Публічна політична діяльність: навч. посіб. К. : НАДУ, 2009. 288 с.
3. Тертичка В. Суспільна політика: чи стала вона сферою наукового пошуку і прикладних досліджень в Україні? Політичний менеджмент. 2007. № 1. С. 10–23.
4. Афонін Е. А., Бережний Я. В., Валевський О. Л. та ін. Концептуальні засади взаємодії політики й управління: навч. посіб. К. : НАДУ, 2010. 300 с.
5. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – Т.8. Публічне врядування. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. С. 482–483.
6. Телешун С. О., Ситник С. В., Рейтерович І. В. Сутність публічної політики: контекст політики та публічного управління. URL: http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2016/05/blog-post_30.html.
7. Телешун С. та ін. Публічна політика та управління : наукова розробка К. : НАДУ, 2011. 36 с.
8. Рудакевич О. Публічна політика в контексті українських реалій. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rudakevych_publichna.pdf.
9. Липовська Н.А., Письменний І.В. Публічна політика. Навч. посібник. Дніпро. ДРІДУ НАДУ. 2018. 104 с.
10. Програма розвитку ООН «UNDP 2002». URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine>.
11. Неділько А.І., Задорожний В.П., Бойко В.В. Публічна політика: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 225 с.

12. Чемерис А.О. Розроблення публічної політики. Практичний посібник. К. : ТОВ «Софія». 2011. 128 с.
13. Телешун С. О., Ситник С. В., Рейтерович І. В., Пухкал О. Г. Публічна політика в процесах реформування системи державного управління України. К. : НАДУ, 2016. 192 с.
14. Пухкал О. Г. Модернізація державного управління в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні: К.: ВПЦ «Київський університет». 2010. 287 с.
15. Бондар І.С., Горник В.Г., Кравченко С.О., Кравченко В.В. Політика в публічному управлінні навч. посібник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 200 с.
16. Дегтярьова І. О., Ляхоцький А. І. Інноваційні підходи до залучення і використання потенціалу молоді в управлінні регіональним розвитком. Теорія та практика державного управління. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-4/index.html>.
17. Зінченко А. Державна молодіжна політика: історія формування, проблеми, перспективи. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/zinchenko_derzhavna.pdf.
18. Бородін Є. І. Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991 – 2004 рр.): Монографія. Д.: Герда, 2006. 472 с.
19. Молодіжна політика та молодіжна робота: матеріали II міжрегіональної наук.-практ. конф., 14 грудня 2017 р., м. Дніпро / за заг. ред. Є. І. Бородіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ. 2017. 114 с.
20. Панасюк В. Державна молодіжна політика як складова процесу побудови соціальної держави. URL: <http://yuv.onua.edu.ua/index.php/yuv/article/view/409>.
21. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні: регіональний. К. : Укр. ін-т соціал. дослідж. 2001. 242 с.
22. Декларація "Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні". URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12#Text>.

23. Закон України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні". URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text>.

24. Головенько В. А., Яременко О. О. Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2003 року) «Сільська молодь України: стан, проблеми та шляхи їх розв'язання». URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2005/02/111-124_no-1_vol-6_2005_UKR.pdf.

25. Балакірева О. М., Ганюков О. А., Головенько В. А. та ін. Про становище молоді в Україні (за підсумками 1998 р.): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України. К.: PrintXPress, 1999. 151 с.

26. Балакірева О. М., Варбан М. Ю., Ганюков О. А., Головенько В. А. та ін. Про становище молоді в Україні (за підсумками 1999 р.): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України. К.: Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму України, Український ін.-т соціальних досліджень, 2000. 159 с.

27. Артюх О. Р., Балакірева О. М., Головенько В. А. та ін. Формування здорового способу життя української молоді: стан, проблеми та перспективи): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2002 р.). К.: Державний ін.-т проблем сім'ї та молоді, 2003. 250 с.

28. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>.

29. Указ Президента України від 27.09.2013. Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532/2013#Text>.

30. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 16, ст.167. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>.

31. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 42, ст.213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>.

32. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації». Відомості Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 1, ст.2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-14#Text>.

33. Молодіжна політика та молодіжна робота : матеріали II міжрегіональної наук.-практ. конф., 14 грудня 2017 р., м. Дніпро / за заг. ред. Є. І. Бородіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 114 с.

34. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 року № 5/2015.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>.

35. Дорожня карта реформування молодіжної сфери. URL: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/21390>.

36. Проект Закону України «Про молодь». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532/2013#Text>.

37. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

38. Дерій Ж., Захаріна М., Прайм А. Соціально-економічні аспекти молодіжної політики громад у контексті децентралізації. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2021. No 2(26). С. 108-114.

39.Становище молоді в Україні. Аналітичний звіт, складений Робочою групою ООН у справах молоді. Київ, 2019. URL: <http://surl.li/dtmxd>.

40. Цілі сталого розвитку. Україна Національна доповідь. 2017. URL: https://ukraine.un.org/sites/default/files/2020-06/SDGs_National_ReportUA_Web_1.pdf.

41. Декларація про загальні засади державної молодіжної політики в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12#Text>.

42. Дерій Ж. В., Скиба С. А. Вплив механізмів державного регулювання на процеси функціонування людського потенціалу. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2016. № 1(15). С. 18–30.

43. Гринчишин С. С. Молодіжна політика в Україні в сучасних умовах суспільного розвитку Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. Серія «Державне управління». 2019. №1 (82). С.143- 150.

44. Мотречко В. Особливості формування державної молодіжної політики в ЄС та перспективи її імплементації в Україні. Публічне адміністрування: теорія та практика. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2014_2_3.

45. Гиренко Л.А. Роль органів місцевого самоврядування в реалізації державної молодіжної політики в Україні . Публічне адміністрування: теорія та практика: електр. зб. наук. пр. / редкол.: С.М.Серьогін (голов. ред.) та ін. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2015. Вип. 2(14). 11 с.

46. Серьогін С. М., Бородін Є. І., Липовська Н. А., Шпекторенко І. В. та ін. Трансформація статусу посадової особи місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні : кол. моногр. ; за заг. ред. С. М. Серьогіна. Дніпро : Грані, 2020. 233 с. Р. 4.3. С. 166 – 173.

47. Програма «Молодь Сквирської міської територіальної громади» на 2021-2025 роки. м. Сквир. 2021 рік. URL: <http://skvira-rada.gov.ua/services/%E2%84%9611--7-viii--pro-zatverdzhennja-programi-molod-skvirskoi--miskoi-teritorialnoi-gromadi-na-2021-2025-roki.html>.

48. Організація об'єднаних націй. URL: <https://www.un.org/en>.

49. Інформаційна довідка про співробітництво між Україною та Радою Європи у сфері молодіжної політики. URL: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Mizhnarodna_dijalnist/Rada_EU/051563658-molod.pdf.

50. Разумова Г., Сорсорян Е. Зарубіжний досвід реалізації молодіжної політики. Матеріали II міжрегіональної науково-практичної конференції 14 грудня 2017 р. м. Дніпро. С.100-102.

51. Сторожук Р. П. Молодіжна політика в Україні на шляху до євроінтеграції. Актуальні проблеми державного управління: Зб. наук. праць. ОРІДУ. Вип. 4.(24). Одеса, 2005. С. 170 – 178.

52. Гуцалова М. В. Європейський досвід реалізації молодіжної політики. Наукові праці. Політологія. Випуск 200. Том 212. 2013.С.97-100.

53. Глазкова О., Черних О., Донець О., Боярчук Н., Єлфімова Ю. Участь молоді: нотатник для молодіжних центрів. URL: <https://rm.coe.int/notebook-on-youth-participation-for-youth-centres-yfdua/1680a4e8a8>.

54. Активізація молоді та залучення до діяльності з розвитку громад : практичний посібник для місцевої влади. (2019). URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/405/Youth_Engagement_Practices.pdf.

55. Акімова Т. Ю. Залучення молоді до прийняття рішень: організаційно-управлінський аспект. Наукові перспективи №5(11) 2021.С. 10-25.

56. Як залучати молодь до розвитку міста: успішні практики та потреби. URL:<https://vechirniy.kyiv.ua/news/47158>.

57. Кондратинський О. С. Наукові підходи до типології рівнів участі громадянського суспільства у формуванні місцевих політик. Теорія та практика державного управління 1(60)/2018.

58. Сергієнко Е. Участь молоді у розвитку громад. URL: http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2017_12_14_material_dums.pdf.

59. Молодіжна політика в об'єднаних територіальних громадах. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Manual_YW-1.pdf.

60. Молодіжні центри: національні практики створення та організація роботи / за ред. І.В. Пешої. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. 68 с.